

Ehun urte ondoren

LASTER Eguberriak gurekin izango ditugu eta, esaten denez, egun hauek elkartasunari buruz gogoetak egiteko oso egun egokiak izan ohi dira. Bestalde, Eguberriak berarekin urtearen amaiera ekartzen du eta zorioneko 1993 honetan euskal abertzaletasunaren historiaren ekintza aipagarri baten lehenengo mendeurrena gogoratzeko aukera ezin hobea dugu, hots, Sabino Aranak Larrazabaleko txakolindegian egin zuen bilkura eta bertan ahozkatu zuen zinarena: «Ez dut ezer nahi nirentzat, dena Bizkaia-arentzat nahi dut; orain bertan, nire heriotzaren bidez nire abertza berbizituko litzateke la jakingo banu, nire izenaren inongo oroitzen nahi izan gabe, ez behin ehun aldiz baizik, nire lepoa labanaren azpian jartzeko prest nengoke». Ekintza honetan abertzaletasunaren lehenengo ereintza egin zen, geroago Sabinoren ideiek bere mezu abertzalea eta, bide batez, demokratiko eta, zergatik ez esan, kristaua zabalduko zuten. Hala ere, hasiera hura banaketaren giroan abiatzen zen.

Ehun urte epe luzea da eta horietan zehar euskal abertzaletasunak gora-behera asko ezaigutu ditu: jazarpenak, bi diktadura eta, baita ere, Sabinok bere herriaren askatasuna lortzeko landatu zuen arbolatik, Eusko Alderdi Jeltzalearen gorputzetik, hain zuzen, nola edo hala ateratako beste kimu batzuen sorrerak, hau da, beste alderdi abertzaleen jaiotzak.

Hala eta guztiz ere, alde batetik, Sabinok EAJri eman zion indarra eta ideien egokitasuna, eta bestetik, urte hauetan zehar alderdi honek izan dituen alderdikideen eta lema-eramaileen zuhurtasuna medio, zeinek Sabinoren mezuaren gunea galdu gabe, esandako

ideiak egoera aldakorrei egokitzea jakin izan bait dizkiete, non diktadorea hil egin ondoren, demokraziaren lehengo urratsak eman zirenerako ezpairik gabe, euskal abertzaletasun demokratikoaren alderdi nagusi bezala EAJ agertu bait zen. Eta beraz, alderdi honek aukera izan zuenean, bera nagusia zen partean, Euskalerriaren zati handi batean, Elkarre Autonomoan, hain zuzen, Euskadiren aldeko pentsatutako egiturak eta bideak ipini zituen indarrean: Euskolegebiltzarra, Jaurlaritza, Ertzaintza, Euskal Irrati-Telebista, etab., etab. Urte hauetan zehar, 1987ra arte, hain zuzen, EAJk bere politika aurrera eramateko ez zuen behar izan beste inongo kiderik, bera aski bait zen gure Herriaren aldeko pentsatutako eta beste arrazoirik ez daukan politika hura garatzeko.

Zoritxarrez egoera hau bertan behera erori zen. EAJren enbortari berriro ere, beste kimu bat atera zitzaion eta berarekin batera Euskolegebiltzarrean EAJk zeukan gehiengoa galduz gain, kaleko abertzale zintzoen artean zalantzak eta gora-beherak piztu ziren: lagun askok ez zuten bi taldeen arteko desberdintasunik ikusten eta. Dena dela, orduz gero gobernatzeko behar den gehiengoa izateko konponketak eta uztarketak beharrezkoak izan dira eta bide batez, politika guztiz abertzale eta koherente bat, EAJrena, alegia garatzeko ahalmena parte batean, behintzat, galdu da.

Baina noizean behin historiari begirada ematea bidezkoa da. Lehen esan dudana bezala, Larrazabalen ere banaketa-giroa zegoen. Sabinok eta Luis, bere anaiak, abertzaletasunaren mamia adierazteko hamazazpi lagunak Larrazabalera deitu zituztenean, gizon

hauengan alde zurretik abertzaletasunarekiko jarrera baikorra suposatuko zuten anaiak; halaz ere, garai hartako idazle batek paperetan utzi zigun bezala: «(Sabinok) irakurketa bukatu bezain laster eta entzundakoari buruz adierazpen zabal eta luzeak eman ondoren, lagunak aurpegira bota zioten doktrinaren ausartasuna eta ia ameslari edo eratzat hartu zuten». «Geroxeago Begoñako bidezka haien artean Sabino, Luis bere anaiaren laguntzarekin, ilun eta kezkatu ibiltzen ikusten zen». Hala ere, banaketaren giroan sortzen zen hurra, laster bat egingo zen eta Euskadiren izpiritua sentitzen zuten guztiek Sabinok markatutako bideari helduko zioten: Batasunak banaketa gaindituko zuen.

Gaur egun ere, garai hartan Sabino bezala, EAJ kezkatu ibili badabil; beti 'etxean' egon behar zuten horietako batzuk kanpoan ikusten ditu eta. Horiek, beren lanarekin, bere laguntzarekin, beren betiko tokian egongo balira beste oilarrak joko liguke eta Elkarre Autonomoan, gutxienez, politika guztiz abertzale bat aurrera eramateko aukera izango litzateke. Dena dela, kezkatu badabil ere, ez dauka ilun ibiltzeko ziorik, egunez egun kanpoan gelditutako horietako gehiago konturatzen ari dira benetako bidea zein den eta prest daude behar den pausoa emateko, guzti horiei gogoratu ehun urteurren hau aukera polita dela anai-arreba guztiok edo nahi duten guztiak, behintzat, berriro ere etxean aurkitzeko: Aupa eta Aurrera!

LUIS BANDRES UNANUE
EAJ-REN EBB-KOA

Hamabost urte

HAMABOST urte kartzelan daraman preso bat, ia hogeitamar urte —herrian eta kartzelan— borrokan daraman gizon bat goraiatzea, bere bizitza erdia baino gehiago herri atal baten gogo, asmo eta helburuen alde, jadanik, eman duena gogoratzea, ezinbestekotzat jotzen dut.

Hamabost urtez Espainiako geografia osoan, espetxetik espetxe, txapeoa gaur, gose greba bihar, kolpez betetako trasladio atzo, kartzeleroen iraina, gorrotoa beti, hilabete itxaron eta bost minutuko bisita askotan eta itxaropen ezezagun eta beltza oraindik izan dira eta dira Jose Antonio Torre Altonaga 'Medius' eta beste ehundaka euskal presoak jasaten dabilen bizitza, beraien urtarorik hoberenean.

Horrez gainera, bere inguruan izan garen eta garenok jasan ditugunak ere ez dira ahaztekoak. Esan behar dut eta esango dut, 15 urte hauen buruan 1.000 lanegun baino gehiago galdu ditugula Mediusen senideek. Aspaldian utzi ba gaituzte ere, detentzio, erregistro eta tortura luzeak. Eta, zuhur hartu, sinestu ezin den miloitza bat dirutan ere.

Besteak beste, duela hamahiru urte 'La Salveko' koartelean sei egun luzez neronek jasandako tratuak, nere arreberen detentzioak edo, duela hiru urte, nere semearen atxilotarekin —oraingoz— bukatu direnak.

Omenaldi bat merezi du hainbeste urtetan

kartzelan dagoen gizon batek, omenaldi bat merezi du, urte hoietan, tinko, ziur, adoretzu, kementsu eta animoso gainera, ekiten duen gizon edo emakume batek.

Omenaldi bat igual bai, baina zoritxarrez ez gaude oraindik ospatzeko. Preso baten lehen eta azken asmoa, nahia, helburua eta desioa askatasuna delako. Herri guztien gainetik —'Herria' hitza edozein zentzunean hartuta—, independentzia den gainetik edota sozialismo guztien azpitik, gizakiak gizaki den artean, askatasuna du bere helburu behinena eta nagusia.

Eta tristeak izango dira, Medius eta bere presokide guztiak, gure artean ez dauden bitarteko denak. Ezin bait litzake ospatu kartzelan egotea, ezin bait litzake zelebratu gizon batek sufritu ahal duen kastigurik haundiena jasaten egotea: askatasun eza, kartzela.

Ospatu dezagun, algaraz, Mediusen bonba batez Basordako zentral nuklearra eta proiektua bera desagiten laguntzea. Horri esker, ez dugu behintzat kutsadura horren beldurrik. Ospatu dezagun, Mediusen borrokari esker, bera ibili zen lantegietako lorpenak edo ospatu dezagun beste edozein lorpen, baina mesedez, ezin genezake ospatu kartzelan hamabost urte egoterik. Nik ez dut ospatu nahi pertsona batek izan lezakeen desgazirik handiena.

Ez nago oso ziur zertarako erabili ohi diren ospakizun hauek. Agian, jende gehiago hur-

biltzeko borroka honetara, agian gure lan kaxkarrak nolabait justifikatzeko, edo, agian norbaitzuri hemen gaudela adierazteko.

Dena den, nik ospatu nahi dudana bakarrik haxe da: Mungia honetan, Medius, Manu Legarreta, Iñaki Lekerika eta Juan Migel Madina gure artean egotea, Mungia lau gudariren askatasuna eta, Euskal Herri osoko beste 600 gizon eta emakumeena. Baina askatasuna, ez kartzelan egotea. Horrek, ospatzeko baino, negar egiteko gogoa ematen didalako.

Duintasunez, dignitatez, burua goian dutela —orain arte bezala—, baina askatasuna, beste ezerk ez dit balio. Ez naiz ni izango, negoziatioaz edo bestez atera behar ditugunik, esango dudana, baina atera egin behar ditugu. Han balienteak izango dira, baina, hemen behar ditugu. Gehiegitan erabiltzen ditugu beraien izenak edo beraien borroka, nere eskaria da, beraiek ibili behar dutela. Hemen, gurekin, borrokan, denok batera, hemen behar ditugu. Ez gara inor haien izenean ezer egiteko.

Merezi izango dute omenaldia, hain aspaldi baten joan zen Telesforo Monzonen hitzak ekarriko ditut gogora, «Askotako idazteko, asko ospatzeko, asko egiteko... libertatea datorrenetarako».

JOSU TORRE ALTONAGA
KAZETARIA

BERRIAKZIRI

JUAN MARI OLANO
Amnistia Aldeko
Batzordeetako
bozeramailea
EGIN

«Har dezagun pre-soen lekukoa»

CARL GRAUMANN
Psikologo soziala
EL CORREO

«Desberdintasun sozialak xenofobia elikatzen du»

ALLEN GINSBERG
Iparramerikar
idazlea
EL MUNDO

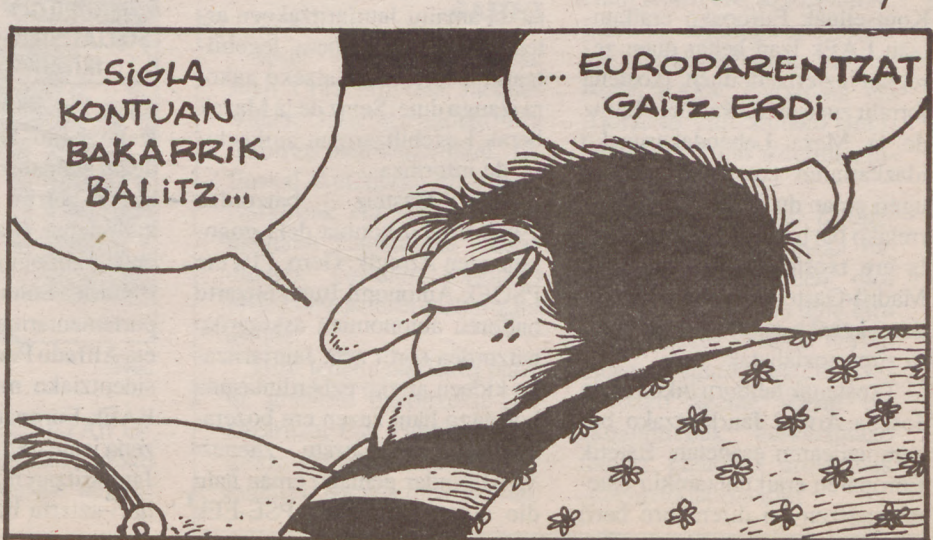
«Gobernuek huts egiten dute LSD debekatzen dutenean»

HIRSCH BALLIN
Holandako Justizia
ministrea
EL PAIS

«Eutanasia ez dago legeztatuta»

ZAKILIXUT

© Olariagak